

ΕΚΚΛΗΣΙΑ

ΕΠΙΣΗΜΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ

ΕΤΟΣ ΙΔ

ΣΑΒΒΑΤΟΝ 27 ΙΟΥΝΙΟΥ 1936

ΑΡΙΘ. 26

ΠΕΤΡΟΣ ΚΑΙ ΠΑΥΛΟΣ

(29 'Ιουνίου)

Μεθαύριον ἡ Ἐκκλησία ἄγει τὴν ἑορτὴν τῶν ἁγίων πρωτοκορυφαίων ἀποστόλων Πέτρου καὶ Παύλου. Καίτοι δὲν ὑπάρχει ὁμοφωνία ὡς πρὸς τὴν ἀκριβῆ χρονολογίαν τοῦ μαρτυρίου αὐτῶν, δὲν συνέπεσε δὲ τοῦτο τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ὅμως ὠρίσθη ὅπως ἀμφοτέρων ἡ μνήμη συνοροτάζηται, ἢ δ' ἑορτῆ αὐτῶν ἐθεσπίσθη ἀμέσως μετὰ τὸ μαρτύριόν των, εἶνε δὲ ἄρα ἀρχαιότητι. Δὲν ὑπάρχει ἑορτολόγιον ἀνατολικὸν ἢ δυτικόν, ὅσον δὴ ποτε ἀρχαίον, ἐν τῷ ὁποίῳ νὰ μὴ σημειοῦται ἡ πρὸς τιμὴν τῶν ἀποστόλων τούτων ἑορτῆ αὐτῆ, ἀπὸ τῆς ἐπόψεως δὲ ταύτης ὁ παρηγουρισμὸς οὗτος πλεονεκτεῖ ἄλλων ἑορτῶν, καὶ δὴ καὶ θεομητορικῶν καὶ δεσποτικῶν. Τοῦτο μαρτυρεῖ ὅτι ἐν τῇ συνειδήσει τῆς χριστιανικῆς Ἐκκλησίας οἱ δύο οὗτοι ἀπόστολοι κατεῖχον ἀνέκαθεν ὅλως ἐξέχουσαν θέσιν, τὴν θέσιν ἀκριβῶς ἐκείνην, τὴν ὁποίαν εἰς μὲν τὸν ἅπ. Πέτρον δίδουν τὸ Εὐαγγέλιον καὶ αἱ «Πράξεις» τῶν Ἀποστόλων, εἰς δὲ τὸν ἅπ. Παῦλον αἱ «Πράξεις» καὶ αἱ ἐπιστολαὶ αὐτοῦ.

Ὁ Σίμων ἐπωνομάσθη ὑπὸ τοῦ Κυρίου Πέτρος (Μρ, παρ' Ἰω. Κηφᾶς) κατ' ἀναφορὰν πρὸς τὸν δι' ὃν ὡς ἀπόστολος αὐτοῦ ἐκλήθη προορισμὸν, διότι πάντως ὁ Σίμων εἶχε τὸ προωρισμένον νὰ χρησιμεύσῃ ὡς θεμέλιος τῆς Ἐκκλησίας: «σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρῳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν καὶ πύλαι Ἄδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς». Διὰ τοῦτο καὶ ἐν τῇ ἀπαριθμῆσει τῶν δώδεκα ὁ Πέτρος τάσσεται πρῶτος (Μθ «πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος»· Μρ «καὶ ἐποίησε τοὺς δώδεκα καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι Πέτρον...»). Διότι ὁ Πέτρος ὑπῆρξεν ὁ ἄνθρωπος τῆς πίστεως· ὁ Πέτρος εἶνε Πέτρος μόνον διὰ τῆς πίστεως, ἥτις τὸν καθιστᾷ οἶος εἶνε, καθ' οἷον τρόπον ἡ ἀλήθεια εἶνε ἀλήθεια μόνον ὡς ἐνσαρκωμένη ἐν τῇ διανοίᾳ καὶ τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύοντος ταύτην ἀνθρώπου, ὅποτε ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ ἀλήθεια εἶνε ἐν καὶ τὸ αὐτό. Ἐντεῦθεν ἢ εἰς τὸν Πέτρον ἐπαγγελία ὑπῆρξε προσωπική· δι' αὐτῆς ὁ Κύ-

ριος δὲν ἐδημιούργησεν ἀξίωμα ἴδιον—ὡς κακῶς παρενοήθη ὑπὸ τῆς Ρωμαϊκῆς Ἐκκλησίας—διότι ἡ ΚΑ οὐδὲν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀξίωμα ἐννοεῖ ἢ ὅτερον τοῦ ἀποστολικοῦ· ἀλλὰ προεῖπε τὴν θέσιν ἣν ὁ ἅπ. Πέτρος διὰ τῆς πίστεώς του θὰ καταλάβῃ ἐν τῇ μετὰ τὴν Πεντηκοστὴν ἐπεκτάσει τῆς Ἐκκλησίας, ὡς καὶ τὸν τρόπον δι' οὗ ὡς εἰς ἄνθρωπον τῆς πίστεως οἱ ἄλλοι θὰ στηρίζονται ἐπ' αὐτοῦ (πρβλ. Λκ κβ' 32), καθ' ἃ δείκνυται ἐν ταῖς Πράξεσι.

Ὁ Πέτρος ὑπῆρξεν ὁ ἀπόστολος τοῦ ὀρητικοῦ ζήλου καὶ τῆς ἐνθέου ἀφοσιώσεως, διὸ καὶ εἰς πᾶσαν περίστασιν ἐμφανίζεται αὐθωρεῖ ἀποκρινόμενος εἰς τὸν Διδάσκαλον ἐξ ὀνόματος τῶν συναποστόλων. Εἶνε ἀληθὲς ὅτι ἡ γνωστὴ ἄρνησις του παρουσιάζεται ὡς ἀπροσδόκητος ἀδυναμία χαρακτήρος διὰ μαθητὴν ἀφοσιώσεως θερμοῦρου· ἀλλ', ὡς καὶ ἄλλοθεν προκύπτει, ἡ τοιαύτης ἀσθενείας ἀποκάλυψις ἐν αὐτῷ ὑπῆρξε προνοιακὴ δημιουργία εὐκαιρίας ἵνα ἐπιδειχθῇ τοῦ Θεοῦ ἡ δύναμις ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἀνθρωπίνῃ ἀδυναμίᾳ. Τὸ γεγονός ὅτι ὁ Πέτρος τίθεται ὡς ὁ ἡγέτης τῶν ἐκλεκτῶν τοῦ Χριστοῦ ὑποβάλλει τὸ συμπέρασμα ὅτι ἀντιπροσωπεύει ὅ,τι ἄριστον ἐν αὐτοῖς, ὡς μαρτυρεῖ ὁ ὅλος αὐτοῦ χαρακτήρ. Διότι ὁ ἅπ. Πέτρος ὑπῆρξεν ὁ κατ' ἐξοχὴν πρακτικὸς, ἀλλ' ἅμα καὶ ὁ ἄνθρωπος τοῦ ὑγιῶς λογισμοῦ καὶ τῆς ἀλαθῆτου διαισθήσεως. Πρῶτος αὐτὸς ἀνεγνώρισε τὸν Ἰησοῦν ὡς τὸν Χριστόν, τοῦτο δὲ οὐχὶ μόνον ἐν Καισαρείᾳ τῇ Φιλίππου, ἀλλὰ, ὡς φαίνεται, καὶ κατὰ τὸ πρῶτον ἀντίκρουσμα τοῦ κενοῦ τάφου, ὡς ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος κήρυξ τῶν ἀνακαλύψεων του εἰς τὰ πλήθη τῆς ἑορτῆς τῆς Πεντηκοστῆς. Ἦτο ὁ ἄνθρωπος τῆς ἀμέσου ὀρηκῆς καὶ τῆς πρωτοβουλίας, ἀλλ' ἅμα καὶ ὁ ἄνθρωπος τῆς παραδειγματικῆς ταπεινοφροσύνης, ἐν τῇ σχολῇ τῆς πνευματικῆς δοκιμασίας διδασκθεὶς τὰ μαθήματα τῆς ὑπακοῆς καὶ τῆς πειθαρχίας, σπουδαῖα ἐφόδια διὰ πάντας τοὺς ἡγέτας.

Τί δὲ νὰ λεχθῇ διὰ τὸν ἀπόστολον Παῦλον; Τὰ περὶ αὐτοῦ ὀλίγα γνωρίζομεν ἐκ τῶν «Πράξεων τῶν Ἀποστόλων» καὶ ἐκ τῶν ἐπιστολῶν τοῦ ἰδίου· ἀλλ' εἶναι τόσον ἀφθονα ταῦτα πρὸς γινῶσιν τοῦ Παύλου,

ὥστε νὰ δύναται νὰ λεχθῆ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ μεγαλείτερος τῶν ἀνθρώπων. Ἡ προσωπικότης τοῦ Παύλου ἀποτελεῖ μίαν τῶν ἰσχυροτέρων ἀποδείξεων τῆς θεϊότητος τοῦ Χριστιανισμοῦ. Οὐδ' ἑνὸς ἀνθρώπου ἡ ψυχὴ μετεφράσθη τόσον γνησίως καὶ καθ' ὄλον αὐτῆς τὸ βᾶθος καὶ τὸν πλοῦτον εἰς ὅ,τι ἔπραξε καὶ εἰς ὅ,τι ἔγραψεν, ὅσον ἡ τοῦ ἁπ. Παύλου ἀπαρδειγμάτιστος πίδαξ διανοημάτων, συναισθημάτων καὶ βουλημάτων ἐκσφενδονίζων τοὺς ζωηροὺς κρουνοὺς του πρὸς πᾶσαν κατεύθυνσιν. «Οὐκ ἄν τις ἀμάρτο· λειμῶνα ἀρετῶν καὶ παράδεισον πνευματικὸν καλέσας τὴν Παύλου ψυχὴν»—λέγει τὸ «στόμα τοῦ Παύλου», ὁ θεῖος Χρυσόστομος—. Ὁ ἁπ. Παῦλος εἶχεν ἅπαντα συλλήβδην τὰ ἐν ἀνθρώποις καλὰ μεθ' ὑπερβολῆς, «οὐ μόνον δὲ τὰ τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ τὰ τῶν ἀγγέλων· εἴτε γὰρ προφητῶν ἐπεδείξαντό τι γενναῖον, εἴτε πατριάρχαι, εἴτε δίκαιοι, εἴτε ἀπόστολοι, εἴτε μάρτυρες, πάντα ὁμοῦ συλλαβὼν ἔχει μετὰ τοσαύτης ὑπερβολῆς μεθ' ὅσης οὐδεὶς ἐκείνων, ὅπερ ἕκαστος εἶχε καλόν, ἐκέκτητο. Ὑπὲρ τῆς οἰκουμένης ἀπάσης ἔκαμεν, οὐχ ἰδρῶτι, ἀλλὰ καὶ αἵματι ἀντιιδρῶτος πάντοθεν περιρροούμενος· οὐχὶ τὴν οἰκουμένην μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀοίκητον διορθούμενος· οὐχὶ τὴν Ἑλλάδα μόνον, ἀλλὰ καὶ τὴν βάρβαρον. Ὡς πτηνὸς τὴν οἰκουμένην διέδραμε καὶ ὡς ἀσώματος πόνων ὑπερεώρα καὶ κινδύνων, καὶ ὡς τὸν οὐρανὸν ἤδη λαχὼν καταφρόνει τῶν ἐπὶ γῆς, καὶ ὡς μετ' αὐτῶν ἀναστρεφόμενος τῶν ἀτωμάτων δυνάμεων, οὕτω διηνεκῶς ἔγρηγορῆς ἦν». «Οὐδεὶς οὕτως ἐχθροὺς ἐφίλησεν, οὐδεὶς οὕτω τοὺς ἐπιβουλεύοντας εὐεργέτησεν, οὐδεὶς τοσαῦτα ὑπὲρ τῶν λευληκῶτων ἔπαθεν. Ὡς περ τὴν οἰκουμένην ἅπασαν γεννήσας αὐτός, οὕτως ἐθορυβεῖτο, οὕτως ἔτρεχεν, οὕτω πάντας ἐσπούδαζεν εἰσαγαγεῖν εἰς τὴν βασιλείαν, θεραπεύων, παρακαλῶν, ὑπισχνούμενος, εὐχόμενος, ἱκετεύων, τοὺς δαίμονας φοβῶν, τοὺς διαφθειρόντας ἐλαύνων, διὰ παρουσίας, διὰ γραμμάτων, διὰ ρημάτων, διὰ πραγμάτων, διὰ μαθητῶν, δι' ἑαυτοῦ τοὺς πίπτοντας ἀνορθῶν, τοὺς ἐστώτας στηρίζων, διεγείρων τοὺς χαμαὶ κειμένους, θεραπεύων τοὺς συντετριμμένους, ἀλείφων τοὺς ραθυμοῦντας, φοβερόν ἐμβοῶν ἐπὶ τοῖς ἐχθροῖς, δομῶν βλέπων ἐπὶ τοῖς πολεμίοις· καθάπερ τις στρατηγὸς ἢ ἄριστος ἰατρός, αὐτὸς σκευοφόρος, αὐτὸς ὑπασπιστής, αὐτὸς ὑπερασπιστής, αὐτὸς παραστάτης, αὐτὸς πάντα γινόμενος τῷ στρατοπέδῳ».

Καὶ ἐρωτᾷ ὁ αὐτὸς θεῖος πατήρ: «Διατί μηδεὶς οὕτω περιεγένετο βασιλεὺς ὡς οὗτος ἐκράτησε, καὶ ταῦτα μυρίων ὄντων κωλυμάτων; Πόθεν αὐτῷ ἡ τοσαύτη ἰσχὺς», ἀφοῦ οὔτε μάγος ἦν, οὔτε σοφός,

ἀλλ' ἰδιώτης καὶ πένης καὶ ἄσημος, «ἐπ' ἀγορᾶς ἔστη κῶς, περὶ δέσματα τέχνην ἔχων· καὶ σμίλην μεταχειρίζων»; Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ τὸ κήρυγμά του οὔτε ἐπαγωγὸν ἦτο, καὶ ὁ καταγγελλόμενος ἦτο ἐσταυρωμένος τις, καὶ οἱ παλαιοὶ δὲ νόμοι οὐ μόνον δὲν ἐβροήθουν, ἀλλὰ καὶ ἠναντιοῦντο καὶ ἐπολέμουν ἀμιλλόμενοι μετὰ τῆς πονηρίας καὶ τῆς ἀγνοίας τῶν διαβαλλόντων.

Καὶ ἡ ἀπάντησις εἶνε ὅτι «θεῖα δύναμις τις καὶ ἄμαχος» ὑπῆρχεν ἐν τῷ ἀποστόλῳ, ἡ ὁποία «τῷ σκηνοποιῷ τούτῳ τοσαύτην ἐνέπνευσε δύναμιν, ὅσην αὐτὰ τὰ πράγματα μαρτυρεῖ».

Διὰ τοὺτους τοὺς λόγους ἡ Ἐκκλησία ἰδιαίως ἀπονέμει τὴν τιμὴν εἰς τοὺς ἀποστόλους Πέτρον καὶ Παῦλον.

ΕΥΑΓΓΕΛΙΚΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑΙ

Ματθ. 8, 5—13.

Ἐὰν ἐν παντὶ καὶ πάντοτε ὁ βίος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι τὸ ζωντανὸν παράδειγμα καὶ τὸ πρότυπον τελείας ἠθικῆς ζωῆς, εὐλογον εἶναι νὰ ἐνιδώμεν καὶ ἐν τῇ περιπτώσει τοῦ ἑκατοντάρχου ἐν ἀναγκαῖοτάτῳ νῆμα τῆς ζωῆς ταύτης. Ὁ ἑκατόνταρχος οὗτος δὲν ἦτο Ἰσραηλίτης, ἢ, ὅπως ὁ ἴδιος ὁ θεῖος ἡμῶν Σωτὴρ καὶ Διδάσκαλος λέγει, δὲν ἦτο ἐκ τῶν «υἱῶν τῆς βασιλείας», ἐκείνων δηλαδὴ οἰτινες ἀπὸ ἀνατροφῆς θρησκευτικῆς καὶ ἠθικῆς ὀφείλον νὰ εἰσέλθωσιν εἰς τὴν «βασιλείαν τοῦ Θεοῦ», νὰ πιστεύσωσιν εἰς τὸν Χριστόν. Ἄλλ' ὅμως ἡ πίστις τοῦ εἰδωλολάτρου ἐκείνου πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν προῦκάλεσεν ἐκπληξιν καὶ εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον τὸν Χριστόν. Καὶ ἔκαμε μετὰ πόνου, καὶ οἰνοεὶ διαμαρτυρούμενος καὶ ἐλέγχων, τὴν ἀπογοητευτικὴν σύγκρισιν τῆς πίστεως τοῦ εἰδωλολάτρου ἐκείνου καὶ τῆς πίστεως, ἣν ποτε εἶχε συναντήσει μετὰ τῶν Ἰσραηλιτικοῦ λαοῦ. Ἐὰν «υἱοὶ τῆς βασιλείας» εἴμεθα τώρα ἡμεῖς οἱ χριστιανοί, ἀποκλείεται ἀρᾶ γε ἡ ὀδυνηρὰ ἐπαλήθευσις παρομοίας συγκρίσεως; Διὰ τῆς περιπτώσεως τοῦ ἑκατοντάρχου ὁ Κύριος ἡμῶν ἀποδεικνύει, ὅτι ἐν τῇ κρίσει αὐτοῦ περὶ τῆς ἠθικῆς ἀξίας ἢ ἀπαξίας δὲν δεσμεύεται, οὐδὲ ἐπηρεάζεται ἀπὸ τίτλων. Εἶναι φυσικὸν νὰ ἀναμένῃ τὴν τελείαν πίστιν μετὰ τῶν «υἱῶν τῆς βασιλείας». Ἄλλὰ δὲν διστάζει νὰ στέλλῃ αὐτοὺς εἰς τὸ «σκοτὸς τὸ ἐξώτερον», ὅταν ὁ τίτλος δὲν ἐκπροσωπῇ τὴν ἀξίαν καὶ εἶναι ἀπλῶς ὀνομαστικὴ ἀξία, ἢ δείγμα ἀνευ ἀξίας. Καὶ δεικνύει, ὅτι ἀπονέμει τὸν ὑπατον ἔπαινον καὶ ἐγγυᾶται «τὴν μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ ἀνάκλησιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν» εἰς τὸν ἀποδείξοντα τόσον ἐμπράκτως τὴν πίστιν αὐτοῦ εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς ἀπέδειξεν ὁ ἔστω καὶ «ἐθνικὸς» ἑκατόνταρχος ἐκεῖνος. Ὁ χριστιανὸς λοιπὸν πρέπει νὰ ἔχη κατὰ νοῦν πάντοτε τὸ νὰ ἦναι ὅχι νὰ λέγεται χριστιανός, ἀλλῶς οἱ τίτλοι αὐτοῦ ὅλοι εὐρίσκονται ἐν ἐκκλησιαστικῇ θρησκευτικῇ καὶ ἠθικῇ πτω-

χεύσει. Ἀλήθεια πικρά, ἀλλὰ βεβαίως. Δὲν δεικνύει μάλιστα ὁ Κύριος ἡμῶν, τόσο ἐνθουσιωδῶς ἐκφράζων τὸν θαυμασμόν του διὰ τὴν πίστιν τοῦ ἑκατοντάρχου, ὅτι ἐν τῇ ἐκτιμῇ του ὑπολογίζει εἰς τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν πραγματικὴν ἀξίαν καὶ εἰς τίποτε ἄλλο; Λαμπρὸν καὶ ἐπάναγκες ὑπόδειγμα δικαίας καὶ θεαρέστου ἐκτιμῆσεως τῶν περιήμας.

Ὑποδειγματικὴν ἐπίσης γραμμὴν ἠθικοῦ βίου χαράσσει ὁ Κύριος μὲ τὴν πρόθυμον προσφορὰν τῆς εὐεργεσίας αὐτοῦ. Ὁ ἑκατοντάρχος δὲν εἶχε προλάβει νὰ ζητήσῃ ἀπὸ τὸν Χριστὸν τὴν θεραπείαν τοῦ δούλου του. Εἶχε ἐκφράσει μόνον τὸν πόνον του. «Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ δεινῶς βασανιζόμενος» καὶ ὁ Ἰησοῦς, ἀμέσως, «ἐγὼ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν». Ὁπόση φιλανθρωπία, ὁπόση ἀγαθότης καρδίας ἀκτινοβολεῖ ἀπὸ τὸς ὀλίγας ταύτας λέξεις τοῦ Θεανθρώπου! Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς δὲν ἀπέκλεισε τὴν ἐπὶ ἀναποφεύκτως προαπαιτουμένη αἰτήσῃ τοῦ ἔχοντος ἀνάγκην παροχὴν τῆς θείας αὐτοῦ συνδρομῆς. Καὶ τοῦτο μᾶλλον ἦτο ὁ κανὼν. Ἄλλ' ἐγνώριζεν ὁ γλυκύτατος Ἰησοῦς εἰς τινὰς περιστάσεις νὰ ἀνασπᾷ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν εἰς τὰ ἀνώτατα ὕψη τῆς ἠθικῆς σφαιράς. Ἦρκεσεν ἢ ἀνακοίνωσις τοῦ πόνου, καὶ ὁ θεῖος ἰατρός θέτει ἑαυτὸν ἄσμενος καὶ ὀλοπρόθυμος εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ πονοῦντος. Ὡ! τί θὰ ἦτο ἡ ζωὴ αὐτῆ, ἂν ἀρωμάτιζεν αὐτὴν «πνεῦμα Χριστοῦ»!

Κ.

ΣΚΕΨΕΙΣ

1. Ὅπως γνωρίσωμεν τὸν Χριστὸν, πρέπει νὰ γνωρίσωμεν πρῶτον ἡμᾶς αὐτούς.
2. Ἡ πρὸς τὸ ἁμαρτάνειν ἐλευθερία εἶναι δουλεία.
3. Τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι ὁ μέγιστος ποταμὸς τῆς ἀγάπης.
4. Ἡ χαρὰ δὲν εἶναι ἡ ρίζα, ἀλλ' ὁ καρπὸς τῆς χάριτος.
5. Ἡ ζωὴ τοῦ κακοῦ ἀρχίζει συνήθως μὲ μίαν ὥραϊαν πρωίαν διὰ νὰ τελειώσῃ εἰς μίαν ἀπαισίαν νύκτα.
6. Ἡ ἀπιστία δὲν γνωρίζει νὰ θέτῃ χαλινὸν εἰς τὴν γλώσσάν της.
7. Ὁ ἐγωισμὸς γεννᾷ ἐνίοτε τὴν ἀπιστίαν.
8. Ἡ συμφορὰ ἀποβαίνει ἐνίοτε τὴ τηλεσκόπιον, διὰ τοῦ ὁποίου βλέπομεν ἐγγύτερον καὶ διαυγέστερον τὸν ἀστέρα τῆς Βηθλεὲμ.
9. Ἡ πίστις εἶναι ὁ ἰσχυρότατος δεσμὸς ὁ συνδέων ἡμᾶς μετὰ τοῦ Χριστοῦ.
10. Διὰ τῆς πίστεως βλέπομεν τὸ οὐράνιον τόξον τῶν ἐπαγγελιῶν ἐκεῖ ὅπου ἡ γνῶσις βλέπει μόνον σύννεφα.
11. Ὡς ὅσον πλησιάζομεν τὸν ἥλιον αὐξάνει ἡ θερμότης, οὕτω ὅσον πλησιάζομεν τὸν Χριστὸν αὐξάνει ἐν ἡμῖν ἡ εὐτυχία.
12. Τὸ νὰ κάμῃ τις τὸ καλὸν χάριν τοῦ καλοῦ καὶ οὐχὶ χάριν τοῦ προσώπου εἶναι εὐγενὴς ἀπομίμησις τοῦ θεοῦ.

Κ. Ι. Δ.

ΕΠΑΝΟΡΘΩΤΕΑ
ΑΝΤΙΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΗ ΠΑΡΑΛΕΙΨΙΣ

Διεξερχόμενοι πρὸ μακροτέρου τινὰς τῶν γραφῶν τοῦ μεγάλου τῆς τῶν Καππαδοκέων χώρας ἁγίου, τοῦ οὐρανοφάντορος Βασιλείου, ἡσθάνομεθα ὅπως ἰδιαιτέρων τέρψιν ἐπέχοντες τὸν νοῦν εἰς βαθυτέρους παιδαγωγικούς στοχασμοὺς τοῦ θεοῦ τῆς Ἐκκλησίας πατρός. Πόσον τῇ ἀληθείᾳ ὑψηλοὶ εἶναι οὗτοι, πόσον ὠριῶσι πρὸ αὐτῶν αἱ σημεριναὶ ὡς νέα καὶ καινοφανῆ διδάγματα ἐμφανιζόμενα καὶ ἀναμασάμενα θεωροῦναι τοῦ νοητικοῦ βάθους καὶ τῆς τεχνολογούσης σκέψεως, ἀλλ' οὐχὶ καὶ τῶν διαπλάτων γραμμῶν τῆς εὐσεβοῦς καὶ ἀνιδιοτελεστάτα ἐργασθείσης ἀγίας καὶ πεφωτισμένης διανοίας τῶν αἰωνίων διδασκάλων μας!

Οὗτοι συνεβουλευόντο κυρίως καὶ ὁμίλουν πρώτιστα μετὰ τῆς διαπεποτισμένης ὑπὸ τοῦ γησίου, τοῦ ἀνοθεύτου καὶ ἀπροσποιήτου χριστιανικοῦ πνεύματος μεγάλης καρδίας των καὶ εἶτα προσεκάλουν ὑπουργοῦντα τὸν νοῦν των. Διὰ τοῦτο δὲ τὰ εὐσεβῆ προόντα των καὶ παλαιούμενα ὑπὸ τοῦ πανδαμάτορος χρόνου θὰ παραμένωσιν ἀμείωτα εἰς τὴν ἀξίαν των, θέλγοντα καὶ θερμαίνοντα εὐαισθητοῦς καρδίας καὶ ἐπαίροντα εἰς ὅ,τι ὥραϊον καὶ εὐγενὲς κύπτοντας νόας. Ἄλλως τε ἀγάπη πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν των, πρὸς τὸ ἔργον των καὶ οὐδεμία ὑστεροβουλία πρὸς ἐξωτερικὴν καὶ κοσμικὴν ἀνάδειξιν ἐκίνει τοὺς καλάμους των. Ἦσαν ξένοι πρὸς τὰς τοιαύτας σκέψεις.

Καὶ ἐὰν ταῦτα γενικώτερον λεγόμενα δὲν παραμένωσιν ἀμάρτυρα, ποῖος ὅμως ὑπῆρξεν, ὅστις ἀναστραφεῖς εἶτε ἐπὶ τὸ παροδικώτερον εἶτε ἐπὶ τὸ μονιμώτερον μετὰ τῶν πατερικῶν συγγραμμάτων καὶ ἐμβαθύνας εἰς τὸ ἐσωτερικώτερον περιεχόμενον των δὲν ἀπεκάλυψε τὸ συναίσθημα μιᾶς ἀληθῶς οὐρανιας ἀγάπης τῶν Πατέρων πρὸς τὴν παιδικὴν ψυχὴν; Ὑπῆρξαν κατ' ἐξοχὴν διδάσκαλοι, διότι, μαθητεύσαντες ἐν τῷ σχολείῳ τοῦ Πρώτου καὶ μόνου Παιδαγωγοῦ καὶ Διδασκάλου, παρέλαβον παρ' Ἐκείνου, τοῦ τόσην στοργὴν αἰσθανομένου πρὸς τὸ ἄκακον καὶ ἀφελὲς τοῦ παιδικοῦ κόσμου, ὅ,τι κυρίως καθιστᾷ, ἀναδεικνύει καὶ χαρακτηρίζει τὸν ποδηγέτην, τὸν τεταγμένον νὰ φωτίζη, νὰ ἐμπνέη, νὰ ὀδηγῇ εἰς τὰ ἀγαθὰ.

Ὁ ἱερὸς Αὐγουστίνος εἰς τινὰ ἐκ τῶν παιδαγωγικοῦ περιεχομένου συγγραφῶν του, ἐὰν δὲ δὲν ἀπατώμεθα, εἰς τὴν σπουδαιότεραν ἐκ τούτων, τὴν τῶν Κατηχητικῶν σπαθῶν, χαρακτηριστικώτατα ἐξαιρεῖ τὴν ἀνυπέρβλητον σημασίαν, τὴν ὁποίαν κέκτηται διὰ τὸν οἶον δήποτε διὰ γραφῆς ἢ διὰ λόγου ἐργάτην ἐν τῷ ἠθικῷ καὶ πνευματικῷ τῆς διαπλάσεως λειτουργήματι ἢ παιδαγωγικῇ δύνامي τῆς ἀγάπης. Ἀκριβῶς τίθησι ταύτην σκοπὸν καὶ γνώμονα τοῦ ὅλου ἀγωγικοῦ ἔργου, ἀρχομένου ἐξ ἀγάπης, διεξαγομένου ἐν ἀγάπῃ, τείνοντος καὶ καταλήγοντος εἰς δημιουργίαν χαρακτῆρων ἐμφορουμένων ἐν τῇ χριστιανικῇ των ζωῇ ὑπὸ τῶν ἀνθρωπιστικῶν ἀρχῶν τῆς χριστιανικῆς καινῆς ἐντολῆς.

Ἄναμφιβόλως δὲ αἱ τοιαῦται ἰδέαι καὶ γινώμαι παρώθησαν τὸν αὐτὸν ἱερὸν πατέρα ἐν ἑτέρῳ του

συγγράμματι, τῷ περὶ τοῦ διδασκάλου διαλόγῳ, ἀληθῆ νὰ διαπλέξῃ ὕμνον πρὸς τὸν ἀγαπῶντα διδάσκαλον, ὅστις εἶναι καὶ δικαιοῦται νὰ εἶναι ὁ ἀληθῆς παιδαγωγός. Ἐὰν ὁ πελώριος Παῦλος ἐθεώρησεν ἀνάξιον τοῦ ὀνόματός του τὸν μὴ ἀγαπῶντα χριστιανόν, ὁ ἱερός Ἀβγουστίνος ὁμοίως εὐρίσκει ἀκατανόητον καὶ ἐν ἑαυτῇ ἀντιφάσκουσαν τὴν ὑπαρξίν διδασκάλου, οὔτινος τὰ στήθη δὲν διαθερμαίνει ἄνευ ὀρίων καὶ ἄνευ περάτων πρὸς τοὺς παιδαγωγουμένους του καὶ τὸ ἔργον του ἢ πρώτη ὑπὸ τῶν χριστιανικῶν ἐντολῶν διαγορευομένη ἀρετῇ, ὅστις δὲν προσπαθεῖ νὰ εἶναι αὐτῇ ἢ ἐνσάρκωσις τῆς ἀγάπης. Οἰαδήποτε μὲν ὀφθαλμοί, οἰαδήποτε ἐξωτερικὴ προσπάθεια καὶ προσαρμογὴ πρὸς ἐξωτερικούς κανόνους δὲν ἀναπληροῦσιν ἐν οὐδεμιᾷ περιπτώσει τὸ μοναδικὸν τοῦτο προσόν. Βεβαίως δὲν ἀπολυτολογεῖ, ἀλλ' ἐκφράζει ἴσως μετὰ τινος ὑπερβολῆς τὴν αὐτὴν ἰδέαν ἐν ἀναφορᾷ πρὸς τὸν διδάσκαλον, τὴν ὁποίαν ἐξέφρασεν ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Θεολόγος ἐν τῇ μοναδικῇ ἐκείνῃ παρομοίᾳς του περὶ τῶν δύο ὀφθαλμῶν τοῦ ἀληθοῦς ἐκκλησιαστικοῦ ποιμένου. Ἐξηγεῖται δὲ πλήρως ἢ ὑπερβολῆ καὶ ὅταν προστίθῃσιν, ὅτι εἶναι παντοδύναμος ὁ ἀγαπῶν διδάσκαλος, διότι οὗτος μόνον ἐκ τοῦ ἐσωτερικοῦ του ἐνθέου ζήλου δύναται νὰ ὀδηγηθῆται εἰς ὅ,τι τελεσφόρον, εἰς ὅ,τι μόνον μόνιμα ἀποτελέσματα ἐπιφέρει, εἰς ὅ,τι ἀληθῶς προάγον τὸ ὅπως δὴποτε τελούμενον ἔργον του.

Ἀκριβῶς ἀγαπῶντες καὶ διὰ τοῦτο ἐπιτυχοῦς μεθοδολογίας, προσδιορισμένης βεβίως ὑπὸ τοῦ καιρικοῦ τῶν πνεύματος καὶ τῶν ἄλλων περιστάσεων, ἐφαρμοσταὶ διδασκτικώτατοι εἰς ἡμᾶς ὑπῆρξαν οἱ Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας. Τοῦτο δὲν διαπιστοῖ τις μόνον παρ' ἐκείνοις, οἵτινες φέρονται ὡς εἰδικώτερον ἀσχοληθέντες περὶ τὰ προβλήματα τῆς ἀγωγῆς λόγῳ ἰδίως καταλειφθεισῶν παρ' αὐτῶν εἰδικῶν γραφῶν, ἥτοι Κλήμεντι τῷ Ἀλεξανδρεῖ, τῷ ἁγίῳ Κυρίλλῳ τῷ Ἱεροσολύμων, Βισιλείῳ τῷ μεγάλῳ, τοῖς Γρηγορίοις, τῷ θεῷ Χρυσόστομῳ, τῷ ἱερῷ Ἀβγουστίνῳ, ἀλλ' καὶ παρ' ἄσας ἐκφράζονται τοιαῦτα παιδαγωγικὰ σκέψεις καὶ ὀδηγίαι, ὥστε νὰ μὴ δικαιοῦνται τις νὰ ἀντιπαρέεχηται πρὸς αὐτῶν ὡς τινῶν σπυρηλαιωμένων, μὴ ἔχουσῶν σχέσιν τινὰ πρὸς τὰ ἡμέτερα σύγχρονα παιδαγωγικὰ ὑποθηκεύματα.

Δὲν θὰ ἦτο ἀνάγκη νὰ μὴ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἀκριβῶς ἐκ σκέψεων τινῶν καὶ γνωμῶν τοῦ μεγάλου Βασιλείου ὠδηγήθημεν εἰς τὸ ἐνθυμηθῶμεν μετὰ τινος ὀδυνηροτέρας ἐκπλήξεως ἐμφιλοχωρήσασαν παρὰ λειψιν εἰς τὸ ἤδη εἰς βαθμιαίαν ἐφαρμογὴν τεθὲν ἀναλυτικὸν πρόγραμμα τῶν μαθημάτων τῶν κλασικῶν σχολείων τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ἐν σχέσει πρὸς τὴν θρησκευτικὴν διδασκτικὴν ὕλην. Ἐννοοῦμεν τὴν ἀπαλειψιν τῶν ἐν τῷ παλαιότερῳ προγράμματι καθοριζομένων, καὶ δὴ εἰς τὰς κατωτέρας τάξεις, θρησκευτικῶν ἡμάτων καὶ ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων.

Ὁ ἅγιος Βασίλειος, προοιμαζόμενος ἐν ταῖς ὑπερόχοις ὁμιλίαις του εἰς τοὺς ψαλμούς ἐν τῇ ὑψηλῷ γλώσσει του ὁμιλεῖ περὶ τῶν ὀφελιμάτων τῆς τῶν Ψαλμῶν βίβλου. Διαπιστοῖ δὲ σὺν τοῖς ἄλλοις ποῖα τραστία ἐπίδρασις ἐκ τῆς ἡσατολογίας ἀσκεῖται ἐπὶ

τὸ «δυσάγωγον πρὸς ἀρετὴν γένος τῶν ἀνθρώπων». Οὐχὶ σύγχρονός τις, ἀλλ' ὁ μέγας Βασίλειος εἶναι ὁ γράψας ὑπὸ τὴν πλατωνικὴν πάντως ἐπίδρασιν, ὅτι «βίαιον μᾶθημα οὐ πέφυκε παρομένειν, τὰ δὲ μετὰ τέψεως καὶ χάριτος μονιμώτερόν πως ταῖς ψυχαῖς ἐνιζάνει» καὶ ὁ ἴδιος μυριοτρόπως ἐπανέλαβεν, ὅτι «διὰ τοῦτο ἐπινενόηται τὰ παναρισμῶνα μέλη, ἵνα οἱ παῖδες τὴν ἡλικίαν ἢ καὶ ὄλιος οἱ νεαροὶ τὸ ἦθος, τῷ μὲν δοκεῖν μελωδῶσιν, τῇ δὲ ἀληθείᾳ τὰς ψυχὰς ἐκπαιδεύωνται».

Ἀλήθεια εὐτυχῶς οὐδέποτε λησμονούμενα παρ' ἡμῶν τοῖς ἀξιοθεῖσι νὰ διδάσκωμεν τὸ ἱερὸν μᾶθημα. Ποῖος, ἄλλως τε, δὲν κατενόησε τὴν βαθυτάτην σημασίαν, τὴν ὁποίαν ἐνέχει διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ θρησκευτικοῦ διδασκτικοῦ ἔργου ἢ χρησιμοποίησις πάσης εὐκαιρίας πρὸς εἰσαγωγὴν τῶν μαθητῶν του εἰς τοὺς ὕμνολογικούς θησαυρούς τῆς Ἐκκλησίας μας; Καὶ ποῖος δὲν ἐπωφελεῖται πάσης περιστάσεως ἀνταποκρινόμενος καὶ πρὸς τὸν τόσῳ ζωηρῶς πολλάκις ἐκδηλούμενον πόθον τῆς μαθητικῆς ψυχῆς νὰ παιδισιῶν ἀναλόγως τὴν διδασκαλίαν του διὰ τοῦ καταλλήλου θρησκευτικοῦ ὕμνου; Ὅλοι, ἄλλως τε, γνωρίζομεν, ὅτι τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα ὡς ἐκφρασις γνησίου θρησκευτικοῦ βίου εἶναι εἰς ἄκρον κατάλληλα πρὸς διέγερσιν καὶ ἀνάπτυξιν τοῦ θρησκευτικοῦ συναισθήματος καὶ ἀποτελοῦσιν ἐν ἐκ τῶν ἀρίστων μέσων πρὸς τὴν μονιμωτέραν ἐπαφὴν τῆς νεανικῆς ψυχῆς πρὸς τὴν ζωὴν καὶ λειτουργικὴν πράξιν τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἀποτελεσματικώτερον κίνητρον πρὸς γένεσιν τοῦ αἰσθήματος τῆς πρὸς Αὐτὴν δι' ὅλου τοῦ βίου ἀγάπης. Οἶονεὶ ὁμιλοῦσι κατ' εὐθείαν εἰς τὴν ψυχὴν καὶ ὑποβάλλονται πρὸς τὴν πνευματικωτέραν τῆς ἔξαρσιν καὶ ἀνάτασιν.

Δὲν ἐπεκτεινόμεθα ἐνταῦθα ἐπὶ τῆς σπουδαιοτάτης σημασίας καὶ ἀναγκαιότητος τῆς διδασκαλίας τῶν ἔγγρατων, ὡς ἀναποσπάστου καὶ ἀπαραιτήτου τμήματος τῆς θρησκευτικῆς ἀγωγῆς, ἐφ' ὅσον ἄλλοτε δοθείσης εὐκαιρίας ἐξεθέσαμεν τὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου σκέψεις ἡμῶν¹. Θὰ ἐπεθυμοῦμεν ἁπλῶς νὰ μὴ παραλείψωμεν, ὅπως προσθέσωμεν πόσον ἐξόχως ἰδιαιτέρα θέσις παρέχεται ἐν τοῖς γερμανικοῖς σχολείοις ἀμφοτέρων τῶν ὁμολογιῶν κατὰ τὴν θρησκευτικὴν διδασκαλίαν εἰς τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα. Καὶ ἐὰν βεβαίως πρέπη νὰ μὴ ἀφήσωμεν ἀπαρατήρητον τὴν ὑπερβολικὴν χρῆσιν, ἧς ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου παρατηρεῖται εἰς τὰ καθολικὰ σχολεῖα, δὲν δικαιοῦμεθα ὅμως καὶ νὰ μὴ εἴπωμεν, ὅτι πολλὴν ἐδοκιμάσαμεν ἐκπληξίν ἐν τοῖς διαμαρτυρομένοις σχολείοις καὶ διὰ τὸν τρόπον τῆς προσφορᾶς τῶν θρησκευτικῶν ἔγγρατων, ἀλλὰ καὶ κυρίως διὰ τὴν χρησιμοποίησιν αὐτῶν ὡς μέσου ἐν ἀρχῇ καὶ κατὰ τὸ τέλος τῆς διδασκαλίας πρὸς προαγωγὴν τῆς εὐδρέστου θυμικότητος τῶν μαθητῶν, ἀπαραιτήτου παράγοντος διὰ τὴν ἀποτελεσματικωτέραν ἐπίδρασιν τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας. Καὶ δίδεται τόση σημασία, καθ' ὃν χρόνον εἶναι γνωστὸν ποῖα πεζότης καὶ ἔλλειψις ἐξάρσεως διακρίνει

1. Περιοδικὸν «Ἀνάπλασις»: 1931, φύλλ. 9: «Τὰ ἐκκλησιαστικὰ ἔγγραφα ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως».

τὰ πλεῖστα τῶν ἁμαρτιῶν τῶν περιεχομένων ἐν τοῖς ἐπισήμοις ὑμνολογίαις των, τῶν ὁποίων γίνεται καὶ σχολικὴ χρῆσις. Πάντως, ἵνα μετριάσωμέν πως τὴν ὑπερβολικότητα τῆς ἐκφράσεως, δεδομένου, ὅτι θερμότης πίστεως καὶ ζῶσα εὐσέβεια πολλαχῶς μαρτυρεῖται ἐν αὐτοῖς, λέγομεν, ὅτι ἐν πάσῃ περιπτώσει οὐδόλως δύνανται νὰ συγκριθῶσι ταῦτα πρὸς τὰ προΐόντα τῆς ἡμετέρας χριστιανικῆς ποιήσεως, ἅτινα τόσῳ θέλγουσι διὰ τῆς ἀνυπερβλήτου πνευματικῆς ἐξάρσεώς των καὶ βαθύτατα κατανύσσουσι διὰ τῆς εὐκρινείας τῆς ποιήσεως, τῆς μεγαλοπρεπείας τῶν εἰκόνων καὶ τῆς δραματικῆς αὐτῶν δυνάμεως.

Ἄς ἀναφέρωμεν καὶ ἄλλο τι. Κατὰ τὴν ἐν Ἰένῃ παραμονὴν ἡμῶν παρηκολουθοῦμεν τὰς ἐργασίας ἐν τῷ πειραματικῷ σχολείῳ τοῦ Πανεπιστημίου, τελοῦντι ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ παρ' ἡμῖν γνωστοτάτου ἐγκρίτου παιδαγωγικοῦ καθηγητοῦ κ. Ρ. Petersen. Τὸ μάθημα τῶν θρησκευτικῶν ἐδιδάσκειτο εἰς τοὺς μικροὺς παῖδας αὐτοπροσώπως παρ' αὐτοῦ τοῦ Διευθυντοῦ, πανεπιστημιακοῦ καθηγητοῦ, πρόκειται δὲ περὶ τὰς ἐκτεταχέναις δημοτικῶν σχολείων. Οὐδεμία θρησκευτικὴ διδακτικὴ ὥρα παρήχθητο—ἐδιδάσκειτο ἡ ἱστορία τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης,—κατὰ τὴν ὁποίαν νὰ μὴ συνδεθῆ τὸ διδασκόμενον μετὰ καταλλήλου ἐκκλησιαστικοῦ ὕμνου, ὅστις μετὰ τὴν προηγουμένην σύντομον ἐπεξεργασίαν πρὸς κατανοήσιν ἐψάλλετο ἀπὸ κοινῶν μετὰ τῶν μαθητῶν καὶ τοῦ διδάσκοντος. Εἶναι σημεῖον ἀξιόπρόσεκτον, τὸ ὅτι οὐκ ἔστιν ἡμῖν δύναται δεόντως νὰ ἐκτιμηθῆ, δεδομένου τοῦ δυνατοῦ τῆς ἐν προκειμένῳ συνεργασίας τοῦ διδάσκοντος τὸ ἱερὸν μάθημα μετὰ τοῦ ἤδη εὐτυχῶς εἰς ἅπαντα σχεδὸν τὰ σχολεῖα τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως ὑπηρετοῦντος διδασκάλου τῆς μουσικῆς.

Καλῶς ἐνθυμούμεθα, ὅτι τὴν διδασκαλίαν τῶν ἐκκλησιαστικῶν ἁμαρτιῶν, καὶ δὴ εἰς εὐρυτάτην κλίμακα, εἶχε προτείνει ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Ἀλιβιζάτος. Ἐπικειμένης τῆς ἀλλαγῆς τοῦ ἀναλυτικοῦ προγράμματος ἀνέπτυξεν ἐν αὐτοτελεῖ μελέτη δημοσιευθεῖσα ἐν τῷ Ἐκπαιδευτικῷ Δελτίῳ τῶν λειτουργῶν τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως διεξοδικώτατα τὰς ἐν προκειμένῳ γνώμας του¹. Ὁμοίως εἰσηγήθη καὶ ὁ ὑφηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου κ. Α. Φιλιππίδης ὑποβαλὼν ἐκτενεστάτην ἔκθεσιν πρὸς τὸ τότε ὑφιστάμενον παρὰ τῷ Ὑπουργείῳ τῆς Παιδείας καὶ τῶν Θρησκευμάτων Ἐκπαιδευτικὸν Γνωμοδοτικὸν Συμβούριον².

Ἐπιθυμοῦμεν, ὅτι θὰ ὑπεδείχθη ἤδη καὶ πάλιν ἀρμοδίως ἡ σοβαρωτάτη αὐτὴ ἀτέλεια τοῦ ἰσχύοντος προγράμματος καὶ θὰ ἐπεζητήθη ἤδη ἡ διόρθωσις, ἐφ' ὅσον οὐδεὶς ἀμφισβητεῖ, ὅτι τὰ ἕσματα καὶ οἱ ὕμνοι τῆς ἀγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας προάγουσι τὰ μάλιστα τὸ θρησκευτικὸν καὶ καλαισθητικὸν συναίσθημα τῶν μικρῶν μαθητῶν, ὑποδαυλίζουσι τὸν σπινθῆρα τῆς θρησκευτικῆς κατανύξεως καὶ συγκινήσεως

στρέφοντα τὰς σκέψεις αὐτῶν πρὸς τὸν Θεὸν καὶ κινῶντα τὴν βούλησιν εἰς θρησκευτικὰς καὶ ἠθικὰς πράξεις. Ἐὰν τοιαύτη ὑπόδειξις ἀσφαλῶς δὲν θὰ προσέκρουεν εἰς οἰανδήποτε ἀντίρροσιν, πολὺ περισσότερον δὲν θὰ ἀντέκειτο καὶ εἰς τὰς ἤδη ἰσχυούσας προγραμματικὰς διατάξεις τῆς θρησκευτικῆς ἕλης τῶν κατωτέρων τάξεων ὁ μετὰ τῆς ἤδη διδασκομένης ἱστορίας τῆς Παλαιᾶς καὶ τῆς Καινῆς Διαθήκης συνδυασμὸς τῆς παροχῆς ἀπλουστερῶν ἐκκλησιαστικῶν ὕμνων, εἴτε σχετικῶν πρὸς τὸ διδασκόμενον μάθημα, εἴτε καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ἐγγιζούσης εορτῆς.

Ι. Δ. ΦΡΑΓΚΟΥΛΗΣ

ΕΓΚΥΚΛΙΟΙ ΚΑΙ ΕΓΓΡΑΦΑ

ΑΠΟΚΕΙΜΕΝΑ ΕΝ Τῷ ΑΡΧΕΙῳ
ΤΟΥ ΑΡΧΙΕΡΑΤΙΚΟΥ ΕΠΙΤΡΟΠΟΥ ΚΙΜΩΛΟΥ [5]

Ἄρθ. 6. Βασιλεῖον τῆς Ἑλλάδος
Ὁ
Ἀρχιεπίσκοπος Σύρον, Τήτου καὶ Μήλου
Πρὸς
τοὺς ἐν Κιμῶλῳ ἐφημερίους

Ἐπιθυμοῦντες νὰ ρυθμίσωμεν τὰ κατὰ τὴν νῆσον ὕμνων ἐκκλησιαστικὰ πράγματα διατάσσομεν τ' ἀκόλουθα.

α'. Ἐν τῇ νήσῳ Κιμῶλῳ ὀρίζεται εἰς καὶ μόνον ναὸς ὡς ἐνοριακός, ὁ τῆς Ὁδηγητρίας, οἱ δὲ λοιποὶ τῆς Κιμῶλου ναοὶ λογίζονται ὡς παρεκκλησία τοῦ ναοῦ τούτου, ἐπομένως πάντες οἱ ἐν τῇ νήσῳ ἱερεῖς θεωροῦνται ὡς ἐφημέριοι τοῦ ναοῦ τῆς Ὁδηγητρίας ἱερουργῶντες ἕκαστος κατὰ σειράν.

β'. Ἐν τῷ εἰρημένῳ ναῷ τῆς Ὁδηγητρίας ἀφείλουσι νὰ παρευρίσκωνται πάντες οἱ ἱερεῖς καθ' ἑλὴν τὴν ἀκολουθίαν τοῦ Ὁρθρου κατὰ τε τὰς Κυριακάς καὶ τὰς δεσποτικὰς καὶ θεομητορικὰς ἐορτάς. Ταύτης δὲ περαιωθείσης ὁ μὲν ἐφημέριος τῆς ἐβδομάδος καὶ ὁ τὴν προλαβοῦσαν ἐβδομάδα ἐφημερεύσας ἀφείλουσι νὰ μείνωσιν τῷ ναῷ διὰ τὴν τέλεσιν τῆς θείας ἱεουργίας, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς πρὸς εὐκολίαν τῶν χριστιανῶν δύνανται νὰ ἱεουργῶσιν εἰς οἰανδήποτε θέλουσιν ἐκ τῶν ἄλλων ναῶν, μετὰ τὴν διαφορὰν μόνον ὅτι δὲν πρέπει νὰ ἱεουργῶσιν εἰς ναοὺς κειμένους πλησίον. Ὁφείλουσι δὲ νὰ ἐσπερίζωσιν οὗτοι ἐν τοῖς ναοῖς, ἐν οἷς πρόκειται νὰ ἱεουργήσωσιν, ὅπως εἰδοποιῶνται τοιοῦτοτρόπως οἱ χριστιανοὶ εἰς τίνας ἐκ τῶν ἄλλων ναῶν πρόκειται νὰ τελεσθῆ ἱεουργία τὴν ἐπιούσαν.

γ'. Αἱ ἀκολουθίαι τοῦ Νυμφίου, τῶν δώδεκα Εὐαγγελίων, τῶν Ὁρῶν καὶ τοῦ ἐσπερινοῦ τῆς μεγάλης Παρασκευῆς, τοῦ ἐπιταφίου καὶ τῆς Ἀναστάσεως, ὡς καὶ τῆς δευτέρας λεγομένης ἀναστάσεως, δὲν δύνανται νὰ ψάλλωνται ἐν ἄλλῳ ναῷ ἢ ἐν τῷ τῆς Ὁδηγητρίας, ὡσαύτως καὶ αἱ ὥραι τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων καθὼς καὶ ὁ μέγας ἀγιασμὸς καὶ ἡ ἀκολουθία τοῦ μεγάλου Κανόνος καὶ τοῦ ἀκαθίστου ὕμνου.

δ'. Οἱ ἐν τῷ ναῷ τῆς Ὁδηγητρίας μένοντες δύο ἱερεῖς ὀφείλουσι νὰ διανέμωσιν πρὸς ἀλλήλους ἐξ ἴσου τὰς

1. Α. Ἀλιβιζάτος: Τὸ νέον πρόγραμμα τῶν θρησκευτικῶν ἐν τοῖς σχολείοις τῆς μέσης ἐκπαιδεύσεως. Ἐκπαιδ. Δελτίον. Νοέμβριος 1929.

2. Α. Ι. Φιλιππίδης: Ἡ θρησκευτικὴ ἐκπαίδευσις εἰς τὰ ἑξατάξια γυμνάσια. Ἀλεξάνδρεια 1931.

λεγομένας συνήθως Κυριακάδας, οἱ δὲ ἄλλοι τρεῖς νὰ λαμβάνωσιν ἑ.τ. οἱ χριστιανοὶ ἤθελον προσφέρῃ εἰς ἕνα ἕκαστον ἐν τῷ καθ. ἐν ᾧ ἤθελον ἱερουργήσῃ. Ὅσον ἔτι ἀφορᾷ τὰ κληρικὰ δικαιώματα ἴσται τὰ ἐκ τῶν βαπτίστων, γάμων, κηδεύων, μνημοσύνων, εὐχελαίου, ἀγιασμοῦ ἐν τοῖς πλάταις διὰ τῆς ἱεράς εὐκόνος τῆς Ὁδηγητρίας νὰ κατατίθενται ταῦτα εἰς κοινὸν ταμεῖον καὶ νὰ διανεμῶνται μετὰ τῶν πάντων τῶν ἱερέων ἐπίσης κατὰ τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἑκάστου μηνός. Μόνον τὰ ἐξ ἀγιασμοῦ εἴτε τὰς πρώτας τοῦ μηνός, εἴτε ἐπὶ ἀσθενῶν ἢ ἄλλων περιστάσεων πελουμένων, ὡς καὶ τὰ ἐκ λειτουργιῶν εἰς ἐξωκλήσια ἐκτός τῆς ἐβδομάδος διδόμενα εἰς ἕκαστον τῶν ἱερέων δὲν κατατίθενται εἰς τὸ κοινὸν ταμεῖον, ἀλλ' ἀνήκουσιν ἀποκλειστικῶς εἰς τὸν οἰκονόμον ἀρχιερατικὸν ἐπίτροπον.

ε'. Ἄν τις τῶν ἱερέων φωραθῇ νοσφιζόμενος καὶ ἐλάχιζον μόνον ποσὸν παρὰ τῶν συνεφημερίων αὐτοῦ καταγγελλόμενος πρὸς ἡμᾶς θέλει τιμωρεῖται ὡς κλέπτῃς.

στ'. Τῆς παρουσίας διατάξεως θέλουσι γείνει δύο ἀντίγραφα, ὧν τὸ μὲν φέρον τὰς ὑπογράφας πάντων τῶν ἐφημερίων ὁμολογούντων ὅτι ἔλαβον γνῶσιν αὐτῆς καὶ ὑποσχομένων τὴν ἀκριθεῖς κύρωσιν τῶν ἐν αὐτῇ ἐπιζυγμένων, θέλει παρακατατεθῆ ἐν τοῖς ἀρχείοις τῆς ἡμετέρας ἀρχιεπισκοπῆς, τὸ δὲ θέλει μείνει εἰς χεῖρας τοῦ ἐνταῦθα ἡμετέρου ἐπιτρόπου.

Ἐν Κιμῳλφ τῆ 20 Μαρτίου 1877

Ὁ ἀρχιεπισκοπικὸς ἐπίτροπος Κιμῳλου
Ὀικονόμος Λογοθέτης

(Συνεχίζεται)

Κ. Ι. Δ.

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ ΣΤΗΛΗ

Ἡ ἄλλη ὄψις

Ἀπέναντι τῆς ἀπογοιεύσεως, ἣς προσεκλήθη ἐκ τῆς ἀποικίας τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν ἐν τῇ ἰταλοβουλγαρικῇ συγκρούσει, ἠκούσθη καὶ ἡ γνώμη ὅτι ἡ ἀποικία τῆς πρώτης ἀποικίας πρὸς ἐπιβολὴν τῆς ὁμαδικῆς ἀσφαλείας δὲν πρέπει νὰ ἐκλαμβάνεται ὡς σημάνασα τὸ τέλος τοῦ διεθνoῦς τούτου θεσμοῦ. καί, κατ' ἀκολουθίαν, ὡς ἐπιβάλλουσα τὴν διάλυσιν τῆς. Ὑπάρχει πολλὴ δόσις ἀληθείας εἰς τὴν ἀντίληψιν ταύτην. Ἀνθρώπινος εἶνε οἱ παράγοντες καὶ τῶν τοιοῦτων ὑψηλῶν ἀποπειρῶν, ὅποια ἡ ἀποκατάστασις καὶ παγίωσις ὀριστικῆς μετὰ τῶν ἐθνῶν εἰρήνης καὶ πάσῃ δυνάμει ἀποφυγῆς τοῦ πολέμου! Ὅσα δὲ ἰδανικώτερος εἶνε ὁ ἐπιδικώμενος σκοπός, τόσα ἐκδηλωτέρα προφαίνεται ἡ ἀτέλεια τοῦ ἀνθρωπίνου παράγοντος. Τὸ κακὸν εἶνε δυσσεκρίζωτον καὶ ἀπαιτεῖ ἀγῶνας καὶ μόχθους συνεχεῖς καὶ ἐνισταμένους, ἔξω βόλλοντας τὴν μικροψυχὸν ἀποθάρρυνσιν καὶ ἐμμόνως ἐπιδιώκοντας τὸ ἀναζητούμενον τέλος. Ἐάν, λοιπόν, τὰ μέσα, δι' ὧν τοῦτο ἐπεζητήθη, ἀπεδείχθησαν ἐκ τῶν πραγμάτων ἀνεπαρκῆ, τοῦτο δὲν σημαίνει ὅτι πρέπει νὰ κηρυχθῇ ἡ κατάργησις τοῦ θεσμοῦ, ἀλλ' ὅτι δέον πάσα προσπαθῆ νὰ καταβληθῇ καὶ πᾶσα ἀπόπειρα νὰ ἐπιχειρηθῇ πρὸς ἐπίτευξιν τοῦ ποῦου-

μένου, ὅσονδήποτε καὶ ἂν αὐτὴ τελικῶς ἤθελον ἀποδειχθῇ σχετικῆ. Ἀλλὰ τὸ ζήτημα ἔχει καὶ ἄλλην ἄνω θετικώτερον. Καὶ ἐννοοῦμεν τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν τὴν οὐλοανθρωπικὴν πλειορῶν, τὴν φιλοανθρωπικὴν Κ.τ.Ε. τὰς εὐλογίας τῆς ὁποίας ἀπήλασαν ὅλη ἡ ἀνθρωπότης. Ἐρασιμία ἴσται τοῦ θεοῦ κατεβλήθη ἔργασια ἐπὶ πολυαρίθμων ἐπιτροπῶν ἀποτελομένων ἐκ τῶν εὐδαιμονίων ὄλων τοῦ κόσμου δι' ἕκαστον τοῦτα θρόνους, τὸ παντοῦτον ἠλικὸν πανταχόθεν συλλεγόντων, μελετώντων καὶ ταξιτομούντων πρὸς εὐθυσίαν δημοσιονομίας ἐτερογενεῖς διὰ πάντας τοὺς λαοὺς. Μέσα συγκοινωνίας, ἀρθεύσεις, βιομηχανικὴ τεχνικὴ, ἀλιεῖα, ἐμπίρσιον, δασμολόγια, δίκαιον, προστασία τῆς νεολαίας, καταπολέμησις τοῦ σωματεμπορίου, ὑγιεινὴ, ἐπιδημιολογία, ἀγῶν κατὰ τῆς ἐλονοσίας, τῆς φυματιώσεως, τῶν ναρκοτικῶν, τοῦ λαθρεμπορίου, πρόνοια πρὸς τῶν ἑκασταχοῦ προσφύγων, μετοικισμὸς φυλῶν, δανειακὰ διευκολύνσεις κτλ.—πάντα ταῦτα καὶ τὰ παρόμοια περιλαμβάνονται εἰς τὴν πολυσχιδῆ θραῖσιν τῆς Κ.τ.Ε., ἐτερογενικωτάτην διὰ πάντας ἀνεξαιρέτως τοὺς λαοὺς. Καὶ διὰ τὴν τοιαύτην ἀποστολὴν καὶ θραῖσιν τοῦ διεθνoῦς τούτου θεσμοῦ βεβαίως ἀνιενδύνονται πᾶσα σπουδὴ πρὸς τάσεις καταλυτικὰς τῆς Κ.τ.Ε.

Θλιβερὰ στατιστικὴ.

Ἡ κατὰ τὰς ἡμέρας ταύτας κυκλοφοροῦσα στατιστικὴ τῆς πολιτικῆς δικαιοσύνης (τοῦ ἔτους 1933) ἀνεξαιρέτως τῶν ἄλλων αὐτῆς σκιερῶν πλευρῶν ἐμφανίζει ἀπὸ τὰ θεμέλια τῆς ἑλληνικῆς κοινωνίας σοβαρῶς διασειόμενα. Διότι ἀπειλεῖται αὐτῆς ἡ ἐπόσιαισις ὅταν οἱ ἀριθμοὶ τῶν διαζυγίων προσιωμίζονται ἀτιόχορμα τὴν διάλυσιν τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας, καὶ δὴ οὐκ ἔτι πλέον ἐν ταῖς μεγαλοπόλεσιν, ὅπου φυσικὸν εἶνε νὰ ἀναμένῃ τις μικροὺς τοὺς καρποὺς τοῦ ἀθροῦς καὶ ἐνκόλως εἰσελαύνοντος ψευδοπολιτισμοῦ, ἀλλ' ἐν αὐτῇ τῇ ἑλληνικῇ ἐπαρχίᾳ. Λέγουν δηλαδὴ οἱ ἀριθμοὶ πρώτον, ὅτι τὰ πλείεστα τῶν διαζυγίων ἠσημειώθησαν εἰς τὰς ἐπαρχίας· δεύτερον, ὅτι ἐκ τῶν 195 διαζυγίων τὰ 161 ἐξεδόθησαν ἐξ ὑπαιτιότητος τῆς γυναικός· τρίτον, ὅτι ἡ ὑπαιτιότης αὕτη ἦτο λόγος μοιχείας· καὶ τέταρτον, ὅτι ἐκ τῶν 141 τούτων λόγῳ μοιχείας τῆς γυναικός διαζυγίων μόνον τὰ 19 ἐξεδόθησαν ἐν Ἀθήναις· τὰ ὑπόλοιπα 142 προεκλήθησαν ἐκ συζυγικῆς ἀπιστίας τῆς ἐπαρχιωτίσεως συζύγου! Ἡ γυναικεία, λοιπόν, ἀφροσύνη τῶν σολομοντιέων Παροικιῶν, ἡ «ταῖς χερσὶν αὐτῆς κατασκάπτουσα οἶκους», ἀποκαλύπτεται μακροδῶς εἰσελάσασα εἰς τὴν ποτὲ τόσον ἀγνήν καὶ λευκὴν ἑλληνικὴν ἐπαρχίαν· ἡ ἐπαρχιωτὶς κόρη οὐδένα αἰσθάνεται δισταγμὸν νὰ ἐγκαταλείψῃ καὶ οἶκον καὶ σύζυγον καὶ τέκνα, καὶ νὰ πορευθῇ ὀπισθεν, ἀγνώστων τέως, ἀνόμων ἐπιθυμιῶν, διὰ νὰ μᾶς ἐμφανίσῃ τὴν ἑλληνικὴν οἰκογενεῖαν ἀπολέσασαν πλέον τὴν παλαιὰν πολυμήνητον ἠθικὴν τῆς μορφῆς. Εἰς τὸν μέγιστον ἐκ πάντων τῶν κινδύνων κίνδυνον τοῦτον ἀνάγκη νὰ στραφῇ ἡ προσοχὴ τοῦ σώματος τῶν ἑροκηρῶν καὶ ὄλων συλλήβδην τοῦ κλήρου ἵνα μὴ μόνον ἀνα-

κοπή τὸ ρεῦμα τοῦτο τῆς γυναικείας ἀνηθικότητας, ἀλλὰ καὶ ἀνακηθῆ ἡ παλαιὰ ἡθικὴ αἴγλη τῆς ἑλληνικῆς οἰκογενείας καὶ ἀποτραπῆ ἡ κοινωνικὴ ἀποσύνθεσις.

* Ἡ ἐπ' ἐσχάτων ἐν Γαλλίᾳ δημοσιευθεῖσα στατιστικὴ γάμων καὶ διαζυγίων χαρακτηρίζεται ὡς τρομακτικὴ. Ἀπὸ τοῦ 1934 μέχρι τοῦ 1935 οἱ γάμοι ἡλαττώθησαν ἀπὸ 298,192 εἰς 284,604, τὰ διαζύγια ἠδῆθησαν ἀπὸ 20,273 εἰς 20,832 ἡλαττώθησαν ἐπ' ἴσης καὶ αἱ γεννήσεις εἰς διάστημα ἔτους κατὰ 38.484, οἱ δὲ θάνατοι ὑπερέβησαν τὰς γεννήσεις κατὰ τὸ αὐτὸ διάστημα κατὰ 19.476. Ἐπὶ τῆς βάσει τούτων καὶ ἄλλων συγκριτικῶν ἀριθμῶν τῆς στατιστικῆς ὑπελογίσθη ὅτι, ἂν ἡ Γαλλία σήμερον ἐν διαστήματι ἔτους ἀριθμεῖ 1,034,000 γεννήσεις, μετὰ δεκαπενταετίαν θὰ ἀριθμῆ μόνον 300.000, μεταβαλλομένη οὕτω εἰς μικρὰν χώραν γερόντων. — Ἐξ ἄλλου, κατὰ νεωτέραν καὶ ἐν Ἀμερικῇ στατιστικὴν, ἐπὶ ἐννέα γάμων οἱ δύο ἀπολήγουσι εἰς διαζύγιον, ἡ δὲ σύναψις δευτέρου γάμου ὑπὸ τῶν διεξυγμένων ἀυξάνει τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐν τῇ χώρᾳ τελουμένων γάμων.

* Ἡκούσθη ἡ πρότασις νὰ στηθῆ ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Ἀδιδας Ἀμπέρπα μέγα ἄγαλμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ «συμβολίζον τὴν ἐναρξίν νέας χριστιανικῆς ἐποχῆς ἐν Ἀβυσσινίᾳ».

* Ἡ ἀποτυχία τῆς Κοινωνίας τῶν Ἐθνῶν εἰς τὸ ἰταλο-αὐθιοτικὸν ζήτημα ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς πλεῖστα σχόλια εἰς βάρους καὶ ἀντίθεσις καὶ τῆς Εὐρώπης ἐν γένει. «Ἡ νεωτέρα Εὐρώπη οὐδὲν ἄλλο εἶνε ἢ μία πολεμικὴ ὀργάνωσις, τῆς ὁποίας σκοπὸς εἶνε νὰ περιφρουρῆ τὴν εἰρήνην εἰς τὸ ἔσωτερικόν, ἀλλὰ μόνον διὰ νὰ παρασκευάζη πολέμους διὰ τὸ ἔξωτερικόν». Εἶνε εἰς τῶν δηκτικωτέρων περὶ τῆς Εὐρώπης ἀφορισμῶν.

* Ἄλλος ἐπιτυχὴς ἀφορισμὸς διευτυπώθη διὰ τὸν σημερινὸν ἔθνοσοσιαλιστικὸν παροξυσμὸν, φαινόμενον καὶ τοῦτο ἐκ τῶν εὐρωπαϊκῶν. «Ὁ σημερινὸς ἔθνοσοσιαλισμὸς μὲ τὰς θεωρίας του περὶ ὑπεροχῆς τῆς μιᾶς εὐρωπαϊκῆς φυλῆς ὑπερὶ τὴν ἄλλην ἀποτελεῖ τὴν μεγάλην διαταραχὴν τῆς εἰρήνης καὶ ἀπειλεῖ τὴν Εὐρώπην μὲ καταστροφὴν. Πᾶς λόγος περὶ κατωτέρων καὶ ἀνωτέρων φυλῶν εἶνε παραφροσύνη. Ὅταν ἔθνος τι καταντήσῃ εἰς τὴν πεποίθησιν ὅτι εἶνε ὁ «ἐκλεκτός λαός», ἀποβαίνει καὶ ἐνόχλησις καὶ ἀπειλὴ διὰ τοὺς γείτονάς του».

ΧΡΟΝΙΚΑ ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΕΛΛΑΔΟΣ

Συνελθούσα δὶς κατὰ τὴν λήξασαν ἑβδομάδα ἡ Ἱ. Σύνοδος ἠσχολήθη ἐπὶ διαφόρων ὑπηρεσιακῶν ὑποθέσεων, ἐπειδὴ δὲ τὸ δημοσιευθὲν σχέδιον τοῦ περὶ θρησκείας ἄρθρου τοῦ Συντάγματος περιέχει μὲν σπουδαίας τινὰς προσθήκας ἀλλὰ καὶ σοβαρὰν παράλειψιν ἀνεπαίσθητη ὅπως ἐπιδιωχθῆ συντόνας ἢ διόρθωσις αὐτῆς.

— Διαρτίσθησαν ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Δημητριάδος ἠγούμενος μὲν τῆς ἱερᾶς μονῆς Ξενίας ὁ ἱερομόναχος Καλλίνικος Χατζηϊωάννου, ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου Ἐδουάρδου Ματζώρα, προσωρινοὶ δὲ σύμβουλοι αὐτῆς οἱ ἱερομόναχοι Βενέδικτος Παπαϊωάννου ἀντὶ τοῦ παραιτησαμένου Ἰωαννικίου Βλαχοπούλου, καὶ Ἐδουάρδου Ματζώρα ἀντὶ τοῦ εἰς τοὺς λεγομένους παλαιομετρολογίτας ἀποσχισθέντος διακόνου Γερμανοῦ Δημάκου.

— Διὰ Β. Διαταγμάτων ἀνεγνωρίσθησαν ὡς αὐτοτελεῖς ἐνορίας 1) ὁ συνοικισμὸς Κακλετζῆ τῆς Κοινότητος Φαρσάλων, ἀποσπώμενος τῆς ἐνορίας τοῦ ἁγίου Νικολάου, μὲ ἴδιον ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Δημητρίου, 2) ὁ συνοικισμὸς Ἀμφιάλης τοῦ Δήμου ἁγίου Γεωργίου Κραταινίου μὲ ἐνοριακὸν ναὸν τὸν τῆς Παναγίας τῶν Βλαχωνῶν, καὶ 3) ἡ Κοινότης Βησσάκης τῆς Ἱ. Μητροπόλεως Δρυϊνουπόλεως Πωγωνιανῆς καὶ Κορίνθου μὲ ἐνοριακὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Νικολάου.

— Ὑπὸ τῆς ἱερᾶς Συνόδου προτάθη ὁ διορισμὸς ὡς ἱεροκήρυκος παρὰ τῆ ἱερᾶ Μητροπόλεως Ὑδρας καὶ Σπιδῶν τοῦ ἱεροδιακόνου Ἀντωνίου Γκίκιζα, κεκτημένου τὰ νόμιμα προσόντα.

— Ἐγκρίσει τῆς ἱερᾶς Συνόδου ἐχειροτονήθη εἰς πρεσβύτερον ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Κίτρους ὁ Κωνσταντῖνος Πετρόπουλος ὡς ἐφημέριος τοῦ ξηνοφώνου συνοικισμοῦ Κάτω Ἀγιάννη.

— Ἡ ἑλληνικὴ Γεωργικὴ Ἐταιρεία, πολλαπλῶς μέχρι σήμερον ἐξυπηρετήσασα τὴν κοινωνίαν, ἴδρυσεν ἀπὸ τινῶν ἐτῶν ἐν Ἀμαρουσίῳ πρακτικὸν γεωργικὸν σχολεῖον πρὸς πρακτικὴν μόρφωσιν τῶν τροφίμων αὐτοῦ εἰς διαφόρους τῆς γεωργίας κλάδους, λίαν ἱκανοποιητικὰ ἀποδώσαν μέχρι τοῦδε ἀποτελέσματα. Εἰς τὸ ἐν Ἀμαρουσίῳ κτήματι τῆς ἑταιρείας «Ἀνάβρυτα» καὶ ἐν μέσῳ ἑκτεταμένου πευκῶνος ὑπ' ὄχρουσιν ἐγκαταστάσεις κάλλιστα συντονομενῶν διὰ τὴν ἐπίτευξίν τοῦ εἰρημένου σκοποῦ. Οὕτω εἰς τὸ ἐκτεταμένον δενδροκομεῖον, εἰς τὰ φυτώρια δένδρων, τὸν λαχανόκηπον, τὸν ἀνθόκηπον μετὰ θερμοκηπίου, εἰς τὸν ἀμπελώνα καὶ εἰς τὸν βοστασίον, προβατοστάσιον καὶ χοιροστάσιον, εἰς τὸν ὄρνιθῶνα, τὸ μελισσοκομεῖον καὶ τὸ σηροτροφεῖον, εἰς τὰς ἐπαρκεῖς ἐκτάσεις τὰς καλλιεργουμένας διὰ σιτηρῶν, γεωμῆλων, βάμβακος, κλπ. οἱ μαθηταὶ τοῦ σχολείου ἐκ περιτροπῆς καὶ κατὰ τμήματα ἐργάζονται ἐξασκούμενοι συστηματικῶς καὶ καθοδηγούμενοι ὑπὸ ἐμπειρῶν δι' ἑκαστον κλάδον ἐργοδηγῶν. Τοιαύτην πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν πρόοδον τῆς ἑλληνικῆς γεωργίας προσφέρουσα ἡ ἑλληνικὴ Γεωργικὴ Ἐταιρεία καὶ μὴ φειδομένη δαπανῶν ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ τούτου, καὶ ἐπιθυμοῦσα, ὡς προσελκύσει εἰς τὸ σχολεῖον τέκνα κυρίως γεωργῶν, τὰ ὁποῖα ἐπανερχόμενα εἰς τὸν τόπον τῶν θ' ἀσχοληθῶσι μὲ τὴν καλλιέργειαν τῶν πατρικῶν κτημάτων, ἐφαρμόζοντα καλλιτέρας μεθόδους καὶ γινόμενα οὕτω παράδειγμα πρὸς μίμησιν καὶ εἰς τοὺς λοιποὺς γεωργοὺς, ὑπεβίβασε διὰ τὴν ἀπὸ τοῦ προσεχοῦς Σεπτεμβρίου ἀρχομένην νέαν διαιτὴν σχολικὴν περίοδον τὰ τροφία καὶ τὰ διδάκτρα τῶν μαθητῶν εἰς μόνον 6 000 δραχμάς ἑτησίως καταβαλλομένας εἰς δόσεις, διὰ δὲ τούτων θποτρόφους δήμεν, κοινοτήτων, φιλανθρωπικῶν ἰδρυμάτων κλπ. εἰς 7 000 δραχ. ἑτησίως. Ἡ «Εκκλησία» ἐκθύμως συνιστᾷ καὶ εὐχεται τὴν ἐγγραφὴν ὅσον τὸ δυνατόν περισσοτέρων μαθητῶν εἰς τὸ πρακτικὸν γεωργικὸν σχολεῖον, ἰδίᾳ δὲ τέκνων γεωργῶν, ἅτινα καὶ αὐτὰ μέγਾਲως θὰ ὠφελῆθῶσι καὶ εἰς τὸν τόπον αὐτῶν λίαν ὠφέλιμα θὰ ἀποβῶσιν.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΑΔΕΕΑΝΔΡΕΙΑΣ

Ἐπαρὰ τὴν τελευταίαν (1927) ἀπογραφὴν τῶν κατοίκων τῆς Αἰγύπτου οἱ ἐν τῇ χώρᾳ ὁρθόδοξοι ἀνέχονται εἰς 108.476, ἐκ τῶν ὁποίων 76.226 εἶνε Ἕλληνες ὑπήκοοι, 10.849 Ἕλληνες αἰγύπτιοι ὑπήκοοι, 12,931 Ἕλληνες ἕνεοι ὑπήκοοι (ἄγγλοι, γάλλοι, ἰταλοὶ, ῥώσοι), καὶ 8.432 σύροι.

ΕΚΚΛΗΣΙΑ ΡΩΣΙΑΣ

Κατ' εἰδήσεις ἐκ Μόσχας ἐν τοῖς σοβιετικοῖς κύκλοις ἀνεκινήθη ζήτημα παροχῆς ἀδείας χρησιμοποίησις τῶν κωδῶνων διὰ τὰς ἀνάγκας τῆς λατρείας. Εἰδικὴ ἐπιτροπὴ περιέρχεται τὰς μεγάλας πόλεις ἵνα πληροφορηθῆ περὶ τῆς ἀνάγκης αὐτῶν διὰ τὴν διευκόλυνσιν τῆς λατρείας, ἐνιαχοῦ δὲ συνεζήτησε καὶ μετὰ τοῦ κλήρου περὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῶν κωδῶνων, προσέτεινε δὲ μάλιστα καὶ εἰδικὴν πρὸς τοῦτο κρατικὴν πίστωσιν, δοθέντος ὅτι τὸ πλεῖστον τῶν κωδῶνων ἀνελύθη ἤδη καὶ τὸ μεταλλοὺν αὐτῶν ἐχρησιμοποίηθη δι' ἄλλας ἀνάγκας. Τὴν εἰδησιν παραλαμβάνοντες ἐκ ρωσικῶν φύλλων τοῦ ἐξωτερικοῦ ἀναγράφομεν μετ' ἐπιφυλάξεως.

ΡΩΜΑ-Ἱ-ΚΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ

Αἱ καθολικαὶ ἐν Γερμανίᾳ ἐκκλησιαστικά ἄρχαί εὐρέθησαν εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ ὑπομνήσασιν μετ' ἐμφάσεως εἰς τοὺς πιστοὺς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας τὴν ἀπαγόρευσιν τῆς μονομαχίας καὶ, ἐπομένως, ὅτι δὲν πρέπει οἱ νέοι νὰ ἀνήκωσιν εἰς τὰ σωματεῖα, τὰ εὐνοοῦντα τὸν θεσμόν τοῦτον ὡς τὸν μόνον ἐπιβαλλόμενον πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς προσωβληθείσης τιμῆς. Τοιοῦτο σωματεῖον εἶνε κυρίως ἡ Ἐνωσις τῶν σπουδαστῶν Nazi.

— Ἐπί τῇ ἐκδόσει τοῦ νέου καθολικοῦ περιοδικοῦ «Eastern Church Quarterly», τοῦ ἀφιερωμένου εἰς τὰς κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας, ἡ Α. Α. ὁ Πάπας ἐξέφρασε πρὸς τὴν διωδύνησιν αὐτοῦ τὴν ἐλπίδα ὅτι θὰ βοηθήσῃ τοὺς καθολικοὺς τῆς δύσεως γὰ κατανόησιν τὴν χριστιανικὴν παράδοσιν τῆς Ἀνατολῆς πρὸς τε πλουτισμὸν τῆς γνώσεως ἢς καθολικῆς κληρονομίας καὶ πρὸς γνώσιν τοῦ ἀρίστου τρόπου τῆς προπαρασκευῆς τῆς ἐνώσεως τῶν ἀνατολικῶν ἐκκλησιῶν μετὰ τῆς Ῥωμαϊκῆς.

ΑΓΓΛΙΚΑΝΙΣΜΟΣ

Ἐκ τοῦ 1921 Canon τοῦ ἐν Ἱεροσολύμοις ναοῦ τοῦ ἁγ. Γεωργίου (St George's Collegiate Church) αἰθερ. Herbert Danby, εἰς τῶν ἐξωχωτέρων ζώντων ἑβραϊστῶν (μετέφρασε πρὸς τὴν Mishna), διωρίσθη ἐσχάτως Regius Professor τῆς Ἑβραϊκῆς ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ τῆς Ὁξφόρδης.

— Ἡ «Ζῶσα Ἐκκλησία» τῆς Ἀμερικῆς ἀναγράφει κατ' ἀντιπόκρισιν ἐκ Λονδίνου, ὅτι δύο ἀγγλικανοὶ ἐπίσκοποι τῆς ἀγγλικῆς πρωτεύουσας ἐπέκριναν δοιμῶς εἰς δημοσίαν συναθροίσασιν τὴν πρὸς τὴν Ἀβυσσινίαν διαγωγὴν τῆς Ἰταλίας. Ὁ Ἐπίσκοπος τοῦ Birmingham Dr Barnes ὁμιλῶν περὶ τῶν εἰς τὸ χριστιανικὸν ἰδωδῆδες μὴ πιστῶν ἐκκλησιῶν, εἶπε σὺν ἄλλοις: «Ἀναγινώσκω διὰ χθῆς (10 Μαΐου) δοξολογία ἐφ' ἧς εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς ναοὺς τῆς Ἰταλίας εὐχαριστήριος διὰ τοὺς θριάμβους τοῦ Ἰταλικοῦ στρατοῦ: «Δινοῦμέν σε, Κύριε, διὰ τὰς ἐμπροστικὰς βόμβας καὶ τὰ δηλητηριώδη ἀέρια δι' ὧν ὑπερσχεύσαμεν ἐνθὺς ἀθλίως ὀπλισμένον, ἀλλὰ χριστιανικὸν λαοῦ, μαχομένου ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας του. Ἐὰν ἦμεν ἱελεὶς κληρικὸς, θὰ εἶχον λόγους νὰ φοβούμαι». Ὁ δ' Ἐπίσκοπος τοῦ Ἀγ. Ἀλβανοῦ Dr Furze εἶπεν ὅτι «ὁ κόσμος ματαίως ἀνέμενε μίαν ἀπροκάλυπτον ἀποδοκιμασίαν τῆς ἐγκληματικῆς διαγωγῆς τῆς Ἰταλίας παρὰ τῆς κεφαλῆς τῆς μεγαλειότητος ἐν τῷ κόσμῳ χριστιανικῆς κοινότητος, οὗτινος ἡ ἔδρα εἶνε ἡ Ῥώμη καὶ ὅστις ἀξιοὶ ὅτι εἶνε ὁ τοποτηρητὴς τοῦ Χριστοῦ ἐπὶ τῆς γῆς. Κατὰ τοὺς τελευταίους ὀκτῶ μῆνας πολὺ ὀλίγη ἡσθάνθησαν ἐνεργῆναι καὶ ταπεινώσιν διὰ τὴν ἀδυναμίαν τοῦ πεπολιτισμένου κόσμου νὰ ἐμποδίσῃ ἐν μέγα καὶ ἰσχυρὸν χριστιανικὸν ἔθνος, καὶ δὴ μέλος τῆς Κ.τ.ε., ἀπὸ τῆς διεξαγωγῆς πολέμου κατὰ ἑτέρον μέλος αὐτῆς μεθ' ὅλης τῆς ἀσπλαγχνίας καὶ τῆς ἀναληθείας, τὴν ὅποιαν ἡ σύγχρονος ἐπιστήμη ἐθηκεν εἰς τὴν διάθεσιν του, παραβαίνον ἀπροκαλύπτως τὴν ἱερότητα τοῦ λόγου του καὶ τὴν ἰδίαν ἐπίσημον καὶ σαφῆ ἀποκήρυξιν τοιοῦτων βαρβάρων πολεμικῶν μεθόδων ὅποια τὰ δηλητηριώδη ἀέρια. Τολμῶ νὰ εἶπω ὅτι ὁ κ. Μουσολίνη καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ κυβερνήτῃ τῆς Ἰταλίας συνετέλεσαν εἰς τὸ νὰ ὅξῃ εἰς τοὺς ῥῶθνας τῶν ἰθαγενῶν οὐ μόνον τῆς Ἀβυσσινίας, ἀλλὰ καὶ τῆς ὅλης Ἀφρικῆς ὁ οὕτω καλούμενος πολιτισμένος λευκὸς ἀνθρώπος».

— Οἱ Λονδίνεοι «Ἐκκλησ. Καιροὶ» ἀναγράφουσι ὅτι ἐνεκα τῆς ἐν Παλαιστίνῃ παραχώδους καταστάσεως τὸ συνήθως κατ' ἔτος ἐκτελούμενον προσκύνημα τῶν ἀγγλοκαθολικῶν εἰς τὴν Ἁγίαν Γῆν δὲν θὰ πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ ἐνεστῶς ἔτος.

ΔΙΑΜΑΡΤΥΡΩΜΕΝΟΙ

Ἐκ τοῦ προτεσταντικοῦ κόσμου ἐχώρτασεν ἀπὸ τῆς 12-14 Ἰταμένου τὴν τετρακοσιοστὴν ἐπετηρίδα τοῦ ὑπὲρ τῆς Μεταρρυθμίσεως δημοψηφίσματος τῆς 21 Μαΐου 1536.

— Ἐπί τῷ ἑορτασμῷ τῆς τετρακοσιετηρίδος τῆς Μεταρρυθμίσεως διοργανώθη ἐν Γενεύῃ συνέδριον τῆς καλβινικῆς θεολογίας, οὐδανὸς μετέσχον διακόσιοι πάστορες ἠεολόγοι καθηγηταὶ καὶ λαϊκοὶ, ὧν οἱ πλείονες προσῆλθον ἐκ Γερμανίας, Ἀγγλίας, Ὁλλανδίας, Γαλλίας καὶ Ἑλβετίας. Τὸ κύριον τοῦ συνεδρίου θέμα ὑπῆρξεν ἡ περὶ τοῦ θεοῦ προορισμοῦ διδασκαλία.

ΙΣΛΑΜΙΣΜΟΣ

Ἐν τῷ β' τεύχει τοῦ καθ' ἡμέραν περιοδικοῦ Eastern Churches Quarterly ὑπὸ τὸν τίτλον «Τὸ Ἰσλάμ ἀπέναντι τοῦ συγχρόνου κόσμου» ἀναπτύσσεται ἡ γνώμη ὅτι δύο

δυνάμεις συντελοῦν εἰς τὴν διάλυσιν τοῦ Ἰσλάμ: ἡ ἐισβολὴ τοῦ δυτικοῦ πολιτισμοῦ καὶ τῶν νεωτέρων ἰδεῶν, καὶ ἡ ἐκ Ῥωσίας ἐμφανισθεῖσα ἀθεΐα.

- ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ -

ΠΡΟΚΗΡΥΞΕΙΣ ΕΚΛΟΓΗΣ ΙΕΡΕΩΝ

Ἱ. Μητρόπολις Σπάρτης κ.τ.λ.

Ἡ Ἱερά Μητρόπολις Σπάρτης, Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων διὰ τῆς ὑπ' ἀριθ. 2979 ἐ. ἔτ. προκηρύξεως αὐτῆς, συνφθὰ τῷ ἀρθρῷ 81 τοῦ κωδικοποιηθέντος νόμου 5439, καλεῖ τοὺς βουλομένους ὅπως μέχρι τῆς 30ῆς Ἰουλίου 1936 ἔτους ὑποβάλωσι μετὰ τῶν νομίμων πιστοποιητικῶν αἰτήσεις ὑποψηφιότητος πρὸς συμμετοχὴν εἰς ἐνεργεῖαν ἐκλογῆς ἐφημερίου διὰ τὴν χρεοῦσαν θεῖον τοιούτου ἐν τῇ κομπολόγι Ἐπισκοπιῶν τοῦ τέλους δήμου Φαειδός. Ἐν Σπάρτῃ τῇ 22 Ἰουνίου 1936. Ὁ Σπάρτης, Γυθείου, Οἰτύλου καὶ Κυθήρων Διονύσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Ἐλασσώνας

Προκειμένης τῆς πληρώσεως τῶν κενῶν ἐφημεριακῶν θέσεων τῶν χωρίων Δασοχωρίου Σκόμπας, Ἄκρης καὶ Γιαννωτῶν προσκαλοῦνται οἱ βουλομένοι νὰ καταλάβωσι τὰς θέσεις ταύτας καὶ ἔχοντες τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 82 τοῦ νόμου 5439 προβλεπόμενα προσόντα ὅπως ὑποβάλωσι τῇ Ἱερᾷ μητροπόλει αἰτήσεις ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως τῆς παρούσης μετὰ τῶν ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ αὐτοῦ νόμου ὁριζομένων πιστοποιητικῶν. Ἐν Ἀθήναις τῇ 17 Ἰουνίου 1936. Ὁ Ἐλασσῶνας Καλλίνικος.

Ἱ. Μητρόπολις Ἰωαννίνων

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὸ ἀρθρον 81 τῆς κωδικοποιήσεως τοῦ νόμου 5439 καλοῦμεν τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσι τὰς χρεουούσας θέσεις τακτικῶν ἐφημεριῶν τῶν ἐνοριῶν 1) Μητροπολιτικοῦ ναοῦ Ἰωαννίνων, 2) Περιβλεποπόλεως Ἰωαννίνων, 3) Δόλιανης, 4) Ἐλάτης, 5) Καρκιάς, 6) Μεσοβουνίου, 7) Ἄνω Ἀσπροχωρίου, 8) Κάτω Ἀσπροχωρίου, 9) ἁγίας Τριάδος, 10) Ἐλευθεροχωρίου, 11) Ζαραβουτίου, 12) Σενίκου, 13) Γαβριστιῶν, 14) Μεγάλης Συνοικίας Ζίτσης, 15) Μπισσοσυνοπούλου, 16) Νεοχωροπούλου, 17) Δελβινακοπούλου, 18) Πετσάλης, 19) Σιουτίστης καὶ 20) Βαθυπέδου ὅπως ὑποβάλωσιν εἰς τὴν Ἱερᾷ μητροπόλει τὰ ὑπὸ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ νόμου 5439 ἔγγραφα τῶν προσόντων αὐτῶν διὰ μὲν τὰς δύο πρώτας ἐνορίας ἐντὸς 6 μηνῶν ἀπὸ σήμερον, διὰ δὲ τὰς ὑπολοίπους μέχρι τέλους Ἰουλίου 1936 πρὸς ἀνακήρυξιν αὐτῶν ὡς ὑποψηφίων ἐφημεριῶν τῶν ἄνω ἐνοριῶν. Ἐν Ἰωαννίνοις τῇ 12ῃ Ἰουνίου 1936. Ὁ Μητροπολίτης Ἰωαννίνων, καὶ ἀντ' αὐτοῦ Πρωτοσύγκελλος Εὐστάθιος.

Ἱ. Μητρόπολις Μηθύμνης

Κενωθείσης μᾶς θέσεως ἐφημερίου τῆς ἐν τῇ Κοινότητι Ἀργένου ἐνορίας τοῦ ἁγίου Γεωργίου, προσκαλοῦμεν πάντας τοὺς βουλομένους νὰ καταλάβωσιν αὐτὴν ὅπως ἐντὸς μηνὸς ὑποβάλωσιν ἡμῖν σχετικὰς αἰτήσεις μετὰ τῶν νομιμῶν πιστοποιητικῶν. Ἐν Καλλονῇ τῇ 15 Ἰουνίου 1936. Ὁ Μηθύμνης Διονύσιος.

Ἱ. Μητρόπολις Παραμυθίας καὶ Φιλιατῶν

Ἐχοντες ὑπ' ὄψιν τὰς διατάξεις τοῦ νόμου 5439 ἀρθ. 81, καλοῦμεν τοὺς βουλομένους καὶ ἔχοντας τὰ διὰ τοῦ ἐρημημένου νόμου ὁριζόμενα προσόντα νὰ καταλάβωσιν τὴν κενὴν οργανικὴν θέσιν τακτικοῦ ἐφημερίου τοῦ ἐν Δίστη ἱ. ἐνοριακοῦ ναοῦ ἁγ. Προκοπίου ὅπως ἐντὸς μηνὸς ἀπὸ σήμερον ὑποβάλωσιν ἡμῖν τὰ διὰ τοῦ ἀρθρου 83 τοῦ ἐρημημένου νόμου ὁριζόμενα πιστοποιητικὰ προκειμένου νὰ ἀνακηρυχθῶν ὑποψήφιοι ἐφημεριοὶ τοῦ ἄνω ἱεροῦ ναοῦ. Ἐν Παραμυθίᾳ τῇ Ἰουνίου 1936. Ὁ Παραμυθίας, Φιλιατῶν καὶ Γηρομερίου Γεώργιος.

Τύποι: «Φοίνικες» δόδος Δεσφνῆτος 4, Ἀθήναις Τηλ. 28-873